

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

**SUPREME COURT
OF JUSTICE**

Nr. 163
din 2 iunie 2025

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. A. Lăpușeanu, 28

Pe rolul Curții Supreme de Justiție se află cauza de contencios administrativ nr. 3d-57/23, inițiată în urma cererii de chemare în judecată depuse de Mihail Diaconu a depus la Curtea Supremă de Justiție cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului Superior al Magistraturii solicitând anularea hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii nr. 528/33 din 14 noiembrie 2023 „Cu privire la sesizarea Procurorului General interimar, Ion Munteanu, referitor la eliberarea acordului pentru efectuarea unor acțiuni de urmărire penală în privința judecătorului Mihail Diaconu de la Curtea de Apel Chișinău”.

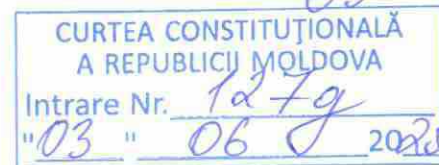
La data de 28 martie 2025 avocatul Petru Balan a depus o cerere prin care a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate al art. 15 alin. (4) lit. a) și b) din Legea nr. 947 din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, în redacția Legii pentru modificarea unor acte normative nr. 246 din 29 iulie 2022 (Monitorul Oficial nr. 267-273/564 din 26 august 2022).

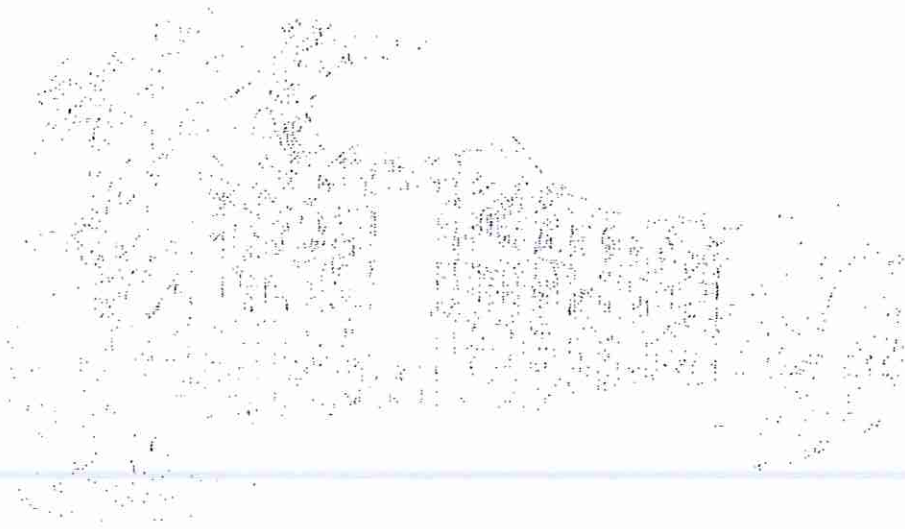
Anexă:

1. Sesizarea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate.
2. Încheierea din 22 mai 2025 a Curții Supreme de Justiție.

Președinte interimar
al Curții Supreme de Justiție

Stela Procopciuc

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE	
ВЫСШАЯ СУДЕБНАЯ ПАЛАТА	
DATA	28 03 2025
DATA	
Nr.	1378
SR	

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹

A.1. Persoană fizică

1. Petru Balan

¹ Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrică relevantă, ștergându-le pe celelalte.

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun²

Pe rolul Curții Supreme de Justiție se află pentru examinare în fond cauza nr. 3d-57/23 la acțiunea de contencios administrativ la cererea lui Diaconu Mihail privind anularea Hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii nr. 528/33 din 14.11.2023 „Cu privire la sesizarea Procurorului general interimar, Ion Munteanu, referitor la eliberarea acordului pentru efectuarea unor acțiuni de urmărire penală în privința Judecătorului Mihail Diaconu, de la Curtea de Apel Chișinău”.

În motivarea acțiunii sale reclamantul, judecătorul Curții de Apel Chișinău, dl Mihai Diaconu a invocat următoarele:

Are calitatea de magistrat din data de 17.06.2004, când a fost pe un termen de cinci ani, în funcția de judecător la Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău, prin Decretul Președintelui nr. 1863-III din 17 iunie 2004.

La data de, 21.04.2009, prin decretul Președintelui Republicii Moldova, nr. 2203-IV, reclamantul a fost numit în funcție de judecător, până la atingerea plafonului de vîrstă.

Prin Hotărîrea Consiliului Superior al Magistraturii (în continuare CSM) nr. 179/7 din 26 februarie 2013 reclamantul a fost desemnat pentru exercitarea atribuțiilor judecătorului de instrucție al instanței pe perioada de imposibilitate a acestuia de a-și realiza sarcinile de serviciu.

Conform Hotărîrii CSM nr. 1040/34 din 23 decembrie 2014 reclamantul a fost desemnat pentru exercitarea atribuțiilor judecătorului de instrucție la Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău, în perioada 23.12.2014 - 22.12.2017.

Prin Hotărîrea nr. 932/38 din 27 decembrie 2016, reclamantul a fost desemnat pentru exercitarea atribuțiilor judecătorului de instrucție la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, pentru perioada 01 ianuarie 2017 – 31 decembrie 2017.

Prin Decretul Președintelui Republicii Moldova Nr. 881-VIII din 19 Septembrie 2018, numit în funcția de judecător la Curtea de Apel Chișinău, unde activează pînă în prezent.

În activitatea de judecător din 2004 reclamantul nu a fost vizat în nici o cauză penală și nu i-au fost aplicate sancțiuni disciplinare.

La data de 14.11.2023, CSM a emis Hotărîrea (dispozitiv) nr. 528/33 din 14.11.2023 „Cu privire la sesizarea Procurorului general interimar, Ion Munteanu, referitor la eliberarea acordului pentru efectuarea unor acțiuni de urmărire penală în privința judecătorului Mihail Diaconu, de la Curtea de Apel Chișinău” prin care a hotărât:

1. Se admite sesizarea Procurorului general interimar, Ion Munteanu, referitor la eliberarea acordului pentru efectuarea unor acțiuni de urmărire penală în privința judecătorului Mihail Diaconu, de la Curtea de Apel Chișinău.

² Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecării instanței de drept comun, i.e. instanței în fața căreia sau de care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

2. Se eliberează acordul pentru efectuarea acțiunilor de urmărire penală de supunerea aducerii silite, reținerii, arestării și percheziționării în privința judecătorului Mihail Diaconu, de la Curtea de Apel Chișinău pentru existența bănuțelii rezonabile privind săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 326 alin. (2) lit. b) din Cod Penal.
3. Judecătorul Mihail Diaconu, de la Curtea de Apel Chișinău, bănuțit de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 326 alin. (2) lit. b) din Cod Penal, se suspendă din funcție pînă la adoptarea hotărîrii pe cauza dată.
4. Prezenta hotărîrea poate fi contestată la Curtea Supremă de Justiție în termen de 30 zile.
5. Copia prezentei hotărîri se expediază Procuraturii Generale și judecătorului vizat.

La ședința Consiliului Superior al Magistraturii din 14.11.2023 reclamantul nu a fost invitat, nu i s-a solicitat punctul de vedere asupra chestiunilor abordate în sesizarea Procurorului General interimar, Ion Munteanu.

După cum reclamantul a aflat ulterior, în sesizarea procurorului general interimar nu era indicat că urmărirea penală ar fi fost pornită pe un caz de infracțiune flagrantă sau un pe caz care nu ar fi suferit amînare. Dimpotrivă, faptele și circumstanțele indicate vizau aspecte de fapt apărute cu mult timp înainte și care nu justificau nicicum o urgență.

Dispozitivul Hotărîrii Consiliului Superior al Magistraturii nr. 528/33 din 14.11.2023 „Cu privire la sesizarea Procurorului general interimar, Ion Munteanu, referitor la eliberarea acordului pentru efectuarea unor acțiuni de urmărire penală în privința judecătorului Mihail Diaconu, de la Curtea de Apel Chișinău” a fost înmînat reclamantului de către procuror în cadrul perchezițiilor efectuate la data de 14.11.2023 în biroul de serviciu al judecătorului.

După ce a primit hotărîrea motivată a Consiliului Superior al Magistraturii nr. 528/33 din 14.11.2023, dl Mihail Diaconu a aflat motivele pentru care nu a fost invitat la ședința C.S.M. din 14.11.2023 și a fost privat de dreptul său de ași expune punctul de vedere și a de a da explicații, de a formula recuzări membrilor organului de autoadministrare judecătorească, de a pune în discuție problema existenței sau inexistenței cvorumului (la caz dl Diaconu Mihail a remarcat participarea ilegală a unui membru supleant la ședința cînd s-a dat acordul pentru urmărirea penală și cînd s-a dispus suspendarea lui din funcție).

Astfel, Consiliul Superior al Magistraturii a motivat că:

”pînă la modificările operate prin Legea nr. 246 din 29.07.2022, articolul 15 din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nr. 947 din 19.07.1996 prevedea că la ședințele C.S.M. se citează în mod obligatoriu persoanele a căror problemă se examinează, fără careva excepții. În temeiul acestor norme a fost elaborat anterior și regulamentul privind organizarea și funcționarea CSM, care la pct. 9.3 încă mai prevede că Inspekția Judiciară în termenul stabilit va întocmi nota informativă pe marginea verificării sesizării. Totodată, pct. 7.2 din Regulamentul cu privire la organizarea, competența și modul de funcționare a Inspekției Judiciare, stipulează că inspectorul-judecător, în termen de 15 zile de la data primirii spre executare, verifică circumstanțele indicate în demers, solicită explicații de la judecătorul sesizat și perfectează nota informativă care se prezintă spre examinare Consiliului Superior al Magistraturii. Contrar acestor

prevederi din Regulamentele menționate, Codul de procedură penală prevede că percheziția, la fel, ca și alte acțiuni de urmărire penală se autorizează respectându-se principiul celerității și păstrării secretului operațiunii efectuate. Mai mult, normele din Regulamentele enunțate supra, reglementează anumite acțiuni din cadrul unui proces penal pornit de care este vizat un judecător, avînd astfel un caracter procesual ele nu pot fi aplicate pentru că nu corespund prevederilor art. 2 alin. (4) din Codul de procedură penală”.

Cert este că la examinarea și emiterea în absența dlui Mihail Diaconu a Hotărîrii Consiliului Superior al Magistraturii nr. 528/33 din 14.11.2023 „Cu privire la sesizarea Procurorului general interimar, Ion Munteanu, referitor la eliberarea acordului pentru efectuarea unor acțiuni de urmărire penală în privința judecătorului Mihail Diaconu, de la Curtea de Apel Chișinău”, organul de autoadministrare judecătorească a pornit de la prevederile articolului 15 alin. (4) lit. a) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nr. 947 din 19.07.1996 care are următoarea redacție: *“(4) La ședințele Consiliului Superior al Magistraturii se citează în mod obligatoriu persoanele a căror problemă se examinează, cu excepția cazurilor când se examinează: a) propunerile prevăzute la art.23; b) suspendarea din funcție a judecătorului în legătură cu pornirea urmăririi penale;”.*

Art. 23 din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nr. 947 din 19.07.1996 prevede că: *“(1) Propunerea Procurorului General sau a prim-adjunctului, iar în lipsa acestuia – a adjunctului desemnat prin ordinul Procurorului General de pornire a urmăririi penale, de reținere, de aducere silită, de arestare sau de percheziție a judecătorului se examinează de către Consiliul Superior al Magistraturii imediat, dar nu mai tîrziu de 5 zile lucrătoare. (2) Consiliul Superior al Magistraturii examinează propunerea Procurorului General sau a prim-adjunctului, iar în lipsa acestuia – a adjunctului desemnat prin ordinul emis de Procurorul General doar sub aspectul respectării condițiilor sau a circumstanțelor prevăzute de Codul de procedură penală pentru dispunerea pornirii urmăririi penale, reținerii, aducerii silite, arestării sau percheziției judecătorului, fără a-și aroga atribuțiile unei instanțe judecătorești”.*

Prin urmare, examinarea de către Curtea Supremă de Justiție a argumentelor și poziției judecătorului Mihail Diaconu *vis-a-vis* de examinarea sesizării Procurorului General și a suspendării lui din funcție în absența sa, precum și aprecierea legalității Hotărîrii Consiliului Superior al Magistraturii nr. 528/33 din 14.11.2023 în această parte, va implica aplicarea directă a de către instanța de judecată a prevederilor articolului 15 alin. (4) lit. a) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nr. 947 din 19.07.1996.

C. Obiectul sesizării³

Obiectul prezentei sesizări îl constituie textul „La ședințele Consiliului Superior al Magistraturii se citează în mod obligatoriu persoanele a căror problemă se examinează, cu excepția cazurilor când se examinează: a) propunerile prevăzute la art.23; b) suspendarea din funcție a judecătorului în legătură cu pornirea urmăririi penale; din articolului 15 alin. (4) lit. a) și b) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nr. 947 din 19.07.1996, în redacția Legii pentru modificarea unor acte normative nr. 246 din 29.07.2022 (*Monitorul Oficial nr.267-273/564 din 26.08.2022*).

În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a prevederilor citate din Legea nr. 100 din 26.05.2016, ține de competența *ratione materiae* a Curții Constituționale.

De asemenea, menționăm că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

În vederea motivării prezentei sesizări, vom formula deopotrivă critici de neconstituționalitate intrinsecă.

³ În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței sale *ratione materiae*. Aceste prevederi trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁴

Cu privire la textul contestat sînt incidente următoarele articole din Constituția Republicii Moldova:

Articolul 1 alineat (2) potrivit căruia "Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate".

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 16 alin. (2) din Constituție potrivit căruia: "(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială".

Articolul 20 din Constituție potrivit căruia: „(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. (2) Nici o lege nu poate îngădi accesul la justiție”.

Articolul 21 din Constituție potrivit căruia: „Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 26 din Constituție potrivit căruia: „(1) Dreptul la apărare este garantat. (2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale. (3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu”.

Articolul 43 alin. (1) din Constituție potrivit căruia: (1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

Articolul 54 din Constituție potrivit căruia: "(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului. (2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngereri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității Justiției. (3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24. (4) Restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății”.

⁴ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

Articolul 116 alin. (1) și alin. (5¹) din Constituție potrivit căruia: "(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii".

Articolul 116 alin. (5¹) din Constituție potrivit căruia: "(5¹) Judecătorii au doar imunitate funcțională în condițiile legii".

Articolul 116 alin. (6) din Constituție potrivit căruia: "(6) Sancționarea judecătorilor se face în conformitate cu legea".

Articolul 121¹ din Constituție potrivit căruia: "Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței autorității judecătorești".

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁵

Autorul sesizării consideră că textele a căror constituționalitate este contestată sînt în măsură să afecteze iremediabil imunitatea de care, potrivit Constituției, se bucură judecătorii ca exponenți a puterii judecătorești.

După cum a subliniat Curtea Constituțională în Jurisprudența sa anterioară și anume în H.C.C. pentru controlul constituționalității unor prevederi referitoare la imunitatea judecătorului (Sesizarea nr.32a/2012) nr. 22 din 05.09.2013 "Curtea reține că independența judecătorului nu exclude angajarea responsabilității acestuia, ea fiind realizată sub rezerva unei prudențe determinate de necesitatea garantării libertății depline a judecătorului contra tuturor presiunilor induse" (par. 61).

Astfel, excepția din articolul 15 alin. (4) lit. a) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nr. 947 din 19.07.1996 potrivit căreia orice sesizare a Procurorului General care vizează acordul Consiliului Superior al Magistraturii privind: a) pornirea urmăririi penale în privința judecătorului b) reținerea judecătorului c) aducerea silită a judecătorului d) arestarea judecătorului e) percheziția judecătorului, se examinează fără înștiințarea magistratului vizat și fără ca acesta să aibă dreptul de a participa la ședința Consiliului pentru ași expune punctul de vedere și de a da explicații, afectează iremediabil prudența necesară și obligatorie pe care autoritățile trebuie să o manifeste în asemenea situații sensibile și care pot afecta libertate judecătorilor împotriva presiunilor externe care pot fi exercitate, inclusiv de exponenții celorlalte puteri în stat.

Aceleași argumente sînt valabile în cazul articolul 15 alin. (4) lit. b) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nr. 947 din 19.07.1996 potrivit căreia suspendarea din funcție a judecătorului în legătură cu pornirea urmăririi penale, la fel, se examinează fără înștiințarea magistratului vizat și fără ca acesta să aibă dreptul de a participa la ședința Consiliului pentru ași expune punctul de vedere și de a da explicații.

Excepția din articolul 15 alin. (4) lit. a) și lit. b) din Legea nr. 947 din 19.07.1996 este atît de largă, încît:

1. poate reduce rolul C.S.M. din cel de garant al independenței puterii judecătorești la un rol simplu – de girant al deciziilor luate de Procuratura Generală.
2. reduce imunitatea judecătorilor la o simplă formalitate de urmat în cadrul organului de autoadministrare judecătorească.

⁵ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi este încălcat unui sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următorii pași: (1) dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională între ingerință și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.

3. Aplică un tratament inegal și defavorabil judecătorilor în raport cu alte categorii de funcționari publici în partea ce ține de suspendarea din funcție, fără termen, fără control judiciar periodic și fără asigurarea dreptului la apărare.

Aici vom reitera că problematica ridicată de modul în care legiuitorul a expus textele contestate este una ridicată, or este în măsură să afecteze grav principiul independenței puterii judecătorești. Asta în condițiile în care anterior Curtea Constituțională a subliniat că: "Noțiunea de inviolabilitate/imunitate judecătorească face parte din conceptul de independență judecătorească" (H.C.C. nr. 22 din 05.09.2013 par. 67).

Deși în H.C.C. nr. 22 din 05.09.2013, Curtea a subliniat în par. 65 că *"acordarea imunității judecătorilor împotriva urmăririi penale, restrângerea sau extinderea acestei imunități este o opțiune a legiuitorului, și nu este un imperativ de drept constituțional"*, problema care se pune în prezenta sesizare nu ține de restrângerea sau extinderea imunității în cursul procedurii penale.

Problema care se pune vizează situația în care, legiuitorul deja a prevăzut că pentru anumite acțiuni de urmărire penală în privința judecătorului este necesar acordul organului de autoadministrare judecătorească, care are și drept, în aceste situații, de a suspenda din funcție magistratul vizat.

În condițiile în care suspendarea din funcție constituie, în procedurile penale, o măsură de constrângere care se verifică periodic de către judecătorul de instrucție și are un termen maxim de aplicare, suspendarea judecătorului de către C.S.M., în cadrul examinării sesizărilor Procurorului General depuse conform art. 23 și examinate conform procedurii prevăzute de art. 15 alin. (4) lit. a) din Legea nr. 947 din 19.07.1996, la fel, ar trebui să se facă în cursul unei proceduri în care judecătorul vizat să poată fi invitat și să-și poată expune punctul de vedere, dat fiind faptul că îi este afectată cariera. Mai mult, suspendarea magistraților de către C.S.M. în cazul și concomitent cu examinarea sesizărilor Procurorului General, conform art. 15 alin. (4) lit. a) din Legea nr. 947 din 19.07.1996, se face pentru un termen nedeterminat – "până la adoptarea hotărârii pe cauza dată", fapt care face ca suspendarea unui magistrat să fie mai severă decât o măsură procesuală de constrângere – "suspendarea provizorie din funcție" prevăzută de art. 200 Cod de procedură penală pentru alte categorii de cetățeni care exercită funcții din domeniul public.

Carta Europeană cu privire la Statutul Judecătorului din 10 Iulie 1998 prevede că "5.1. Neîndeplinirea de către judecător a unei îndatoriri expres definite de statut nu poate fi sancționată decât în baza deciziei, a propunerii, a recomandării sau cu acordul unei jurisdicții sau unei instanțe constituită cel puțin pe jumătate din judecători aleși, în cadrul unei proceduri cu caracter contradictoriu la care judecătorul poate beneficia de asistența unui apărător".

În *Avizul nr. 1 (2001) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE)* în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei referitor la standardele privind independența puterii judecătorești și inamovibilitatea judecătorilor, CCJE a considerat că: "60. (b) intervenția unei autorități independente, prin proceduri care să asigure dreptul deplin la apărare, este de o importanță deosebită în aspectele privind disciplina".

În *Avizul Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni CCJE nr. 24 (2021)*: Evoluția consiliilor judiciare și rolul acestora în cadrul sistemelor judiciare independente și imparțiale s-a subliniată că: "Ca și alte organe ale statului, niciun consiliu judiciar nu este mai presus de lege. *Anumite decizii ale unui consiliu afectează drepturi protejate de CEDO; spre exemplu, atunci când se iau decizii privind cariera judecătorilor, aceste decizii trebuie să fie motivate, iar judecătorii trebuie să aibă dreptul la un control jurisdicțional*".

Dreptul magistratului vizat de o sesizare a Procurorului General de a fi informat despre existența ei, de a fi citat la ședința organului de autoadministrare judecătorească unde se va decide asupra ei și, eventual asupra suspendării din funcție, este un element al dreptului la apărare și un element al echității procedurilor derulate în fața organului de autoadministrare judecătorească.

La fel, în condițiile în care procedurile de examinare a sesizărilor Procurorului general conform articolul 15 alin. (4) lit. a) din Legea nr. 947 din 19.07.1996 sînt de natură penală, altfel spus sînt proceduri penale. În aceste condiții, faptul că magistratul vizat nu primește o copie a sesizării Procurorului General și este împiedicat să răspundă la concluziile și constatările din aceasta poate constitui o încălcare a dreptului la apărare ca element al art. 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertățile fundamentale (a se vedea cauza *Borgers împotriva Belgiei*)

CtEDO a mai statuat că orice proces penal, inclusiv în aspectele lui procedurale, trebuie să prezinte un caracter contradictoriu și să garanteze egalitatea armelor între acuzare și apărare: acesta este unul dintre aspectele fundamentale ale dreptului la un proces echitabil. În acest sens, faptul că la ședința organului de autoadministrare judecătorească este prezent Procurorul General, procurorul-fel anticorupție, iar magistratul vizat nu este nici măcar anunțat reprezintă o încălcare a principiului contradictorialității și egalității armelor în procesul penal.

În jurisprudența sa anterioară Curtea a reținut că măsurile de siguranță, reținerea sau arestarea preventivă, precum și suspendarea din funcție, deși restrâng exercitarea unor drepturi și libertăți, nu pot fi considerate ca fiind contrare prezumției nevinovăției. Toate aceste măsuri, inclusiv suspendarea din funcție, sunt necesare pentru apărarea ordinii publice și pentru desfășurarea procesului penal (H.C.C. nr. 6 din 03.03.2016).

Tot în HCC nr. 6 din 03.03.2016 Curtea a subliniat că, Constituția nu interzice suspendarea raporturilor de muncă, cu condiția însă ca aceasta să fie însoțită de garanții și să respecte principiul proporționalității. Totuși, Curtea a menționat că legea nu trebuie să lase la libera opțiune a angajatorului sau a autorității publice decizia de a suspenda sau nu unilateral raporturile de serviciu fără a fi stabilite condiții, modalități și criterii clare și precise (a se vedea *mutatis mutandis* hotărârea CEDO *Milojević și alții v. Serbia* din 30 Ianuarie 2016) (par. 87 - 88).

La caz, lipsa unui set de garanții minime pentru judecător în cursul procedurilor în fața C.S.M. la care se decide suspendarea acestuia din funcție nu oferă garanții jurisdicționale suficiente împotriva arbitrarului și poate fi calificată ca o încălcare a art.43 din Constituție combinat cu art.54. (H.C.C. nr. 6 din 03.03.2016)

Pentru aceste motive îi solicit Curții:

1. Să declare sesizarea admisibilă;
2. Să exercite controlul de constituționalitate și să declare neconstituțională prevederea: „(4) La ședințele Consiliului Superior al Magistraturii se citează în mod obligatoriu persoanele a căror problemă se examinează, cu excepția cazurilor când se examinează: a) propunerile prevăzute la art.23; b) suspendarea din funcție a Judecătorului în legătură cu pornirea urmăririi penale;” din articolul 15 alin. (4) lit. a) și lit. b) din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii nr. 947 din 19.07.1996, în redacția Legii pentru modificarea unor acte normative nr. 246 din 29.07.2022 (Monitorul Oficial nr.267-273/564 din 26.08.2022).

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)⁶

⁶ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va enumera documentele relevante (extrasul cu prevederile normative contestate, alte hotărâri sau decizii ale Curții Constituționale cu un obiect similar, alte hotărâri sau decizii cu obiect similar pronunțate de alte curți constituționale, jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, studii de drept comparat), pe care le va anexa.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării⁷

Declar pe propria onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice fapt pentru care semnez.

Petru Balan

avocat

Digitally signed by Balan Petru
Date: 2025.03.27 18:54:46 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova
MOLDOVA EUROPEANĂ

⁷ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, semnând la final.

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la admiterea cererii depuse de avocatul Petru Balan, în interesele lui Mihail Diaconu privind sesizarea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a art. 15 alin. (4) lit. a) și b) din Legea nr. 947 din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, în redacția Legii pentru modificarea unor acte normative nr. 246 din 29 iulie 2022 (Monitorul Oficial nr. 267-273/564 din 26 august 2022),

în cauza de contencios administrativ, intentată la contestația depusă de cererea de chemare în judecată depusă de Mihail Diaconu împotriva Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la anularea hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii nr. 528/33 din 14 noiembrie 2023 „Cu privire la sesizarea Procurorului General interimar, Ion Munteanu, referitor la eliberarea acordului pentru efectuarea unor acțiuni de urmărire penală în privința judecătorului Mihail Diaconu de la Curtea de Apel Chișinău”,

*(Dosarul nr. 3d-57/23
PIGD 2-23177430-01-3d-12122023)*

Întrunirea condițiilor stabilite la art. 12¹ din Codul de procedură civilă pentru admiterea cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate.

22 mai 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în ședință publică cererea depusă de către avocatul Petru Balan, în interesele lui Mihail Diaconu privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 15 alin. (4) lit. a) și b) din Legea nr. 947 din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, în redacția Legii pentru modificarea unor acte normative nr. 246 din 29 iulie 2022 (Monitorul Oficial nr. 267-273/564 din 26 august 2022),

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Ion Malanciuc,

Diana Stănilă, *judcători*,

Boico Marianna, *grefier*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 12 decembrie 2023, Mihail Diaconu a depus la Curtea Supremă de Justiție cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului Superior al Magistraturii solicitând anularea hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii nr. 528/33 din 14 noiembrie 2023 „Cu privire la sesizarea Procurorului General interimar, Ion Munteanu, referitor la eliberarea acordului pentru efectuarea unor acțiuni de urmărire penală în privința judecătorului Mihail Diaconu de la Curtea de Apel Chișinău”.

2. La data de 28 martie 2025 avocatul Petru Balan, acționând în interesele lui Mihail Diaconu a depus cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 15 alin. (4) lit. a) și b) din Legea nr. 947 din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, în redacția Legii pentru modificarea unor acte normative nr. 246 din 29 iulie 2022 (Monitorul Oficial nr. 267-273/564 din 26 august 2022), invocând că aceste prevederi sunt relevante pentru soluționarea cauzei pendinte.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

3. Art. 195 din Codul administrativ:

„Procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.”

4. Art. 121 din Codul de procedură civilă:

„În cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

Dacă nu sânt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin.(2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.”

5. Art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova:

„Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

6. Distinct, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține, că la 9 februarie 2016 Curtea Constituțională a Republicii Moldova a adoptat Hotărârea nr. 2 „Pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate) (sesizarea nr.55b/2015)”, prin care s-a decis că în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională. Totodată, s-a dispus că excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu.

7. Conform § 79-80 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în

cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate. Curtea a mai menționat că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.

8. În § 82-83 din Hotărârea nominalizată, Curtea a reținut că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu.

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

9. Verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful § 82.

10. Așadar, pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, cu sesizarea Curții Constituționale, sunt necesare întrunirea cumulativă a tuturor condițiilor strict obligatorii prevăzute la art. 12¹ alin. (2) din Codul de procedură civilă.

11. Verificând respectarea condițiilor prevăzute la §82 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, obligator-necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, completul de judecată ajunge la concluzia că prevederile legale invocate și anume art. 15 alin. (4) lit. a) și b) din Legea nr. 947 din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, în redacția Legii pentru modificarea unor acte normative nr. 246 din 29 iulie 2022 (Monitorul Oficial nr. 267-273/564 din 26 august 2022) intră în categoria actelor prevăzute de art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, sunt aplicabile cazului, iar o hotărâre sau decizie anterioară a Curții Constituționale, având ca obiect prevederile menționate nu există.

12. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 195 și 230 din Codul administrativ, art. 12¹ din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Ridică excepția de neconstituționalitate pentru controlul constituționalității a art. 15 alin. (4) lit. a) și b) din Legea nr. 947 din 19 iulie

1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, în redacția Legii pentru modificarea unor acte normative nr. 246 din 29 iulie 2022 (Monitorul Oficial nr. 267-273/564 din 26 august 2022).

Transmite Curții Constituționale încheierea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate împreună cu sesizarea.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte, judecător

/semnătură/

Stela Procopciuc

Judecători

/semnătură/

Ion Malanciuc

/semnătură/

Diana Stănilă

Judecător

Diana Stănilă